OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

OKM:n lausunto sivistysvaliokunnalle asiantuntija- ja lausuntopyyntöön kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta

9.4.2026

Kaksivuotinen esiopetuskokeilu

- Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti selvityksen valmistelun kaksivuotisen esiopetuksen toteuttamisesta hallitusohjelman mukaisesti. Selvitys päätettiin toteuttaa vaikuttavuustutkimuksen avulla
- Kokeilutoiminnan käynnistäminen edellytti laajaa valmistelua lainsäädännöllisesti sekä muun normiohjauksen osalta. Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) annettiin 17.12.2020 Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta | 1046/2020 | Suomen säädöskokoelma | Finlex Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteet julkaistiin 2021. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteet 2021 | Opetushallitus. Kokeilu maksoi yhteensä noin 22 miljoonaa euroa.
- Kokeiluun osallistui yhteensä 148 kuntaa ja kaikkiaan 37 357 lasta

Kaksivuotisen esiopetuskokeilun tavoitteet

- Vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa muun muassa lisäämällä 5-vuotiaiden lasten osallistumista suunnitelmalliseen kasvatus- ja opetustoimintaan
- Tarkastella esiopetuksen laatua ja vaikuttavuutta
- Selvittää esi- ja alkuopetuksen välisiä jatkumoita, perheiden palveluvalintoja sekä kuntien toimintakäytäntöjä
- Saada tietoa kaksivuotisen esiopetuksen vaikutuksista lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiin, sosiaalisiin taitoihin ja terveen itsetunnon muodostumiseen.

Kaksivuotinen esiopetuskokeilu, huomioita

- Kokeilun tuloksena syntyi kattava koe-kontrolliryhmiin perustuva tutkimusaineisto
- Kokeilun tuloksissa todetaan, että kokeilun järjestämistavat ja toimintakäytännöt vaihtelivat.
- Kokeilulle laadittu opetussuunnitelman perusteet poikkesi vain vähän Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista ja Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteista. Kokeilun toteuttaminen aiheutti henkilöstöresurssien uudelleenjärjestelyjä kunnissa ja pedagoginen toiminta ei mainittavasti eronnut kokeilu- ja verrokkiryhmissä.
- Kokeilun nopea käynnistyminen hankaloitti paikallisen opetussuunnitelman käyttöönottoa ja esim. neljännes opettajista ei saanut perehtyä opetussuunnitelmaan työajalla.
- Nämä tekijät on hyvä huomioida kokeilun tuloksia tarkastellessa.

Kaksivuotinen esiopetuskokeilu, päätulokset

- Seurantatutkimuksen mukaan kokeilu nosti viisivuotiaiden osallistumisastetta (3,5 %)
    - Osallistumisasteen nousua selittivät esiopetusajan maksuttomuus ja velvoittavuus sekä perheille myönnetty kuljetusetuus.
    - Asuinpaikan osalta havaittiin, että kokeilu nosti 5-vuotiaiden osallistumisastetta enemmän (8,2 %) niiden lasten kohdalla, jotka olivat asuinpaikkansa vuoksi oikeutettuja maksuttomaan koulukuljetukseen
- Tutkimuksen päähavaintoina ovat, että kokeilu ei vaikuttanut merkittävästi lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiin, jos lapsi osallistuisi joka tapauksessa 5-vuotiaana varhaiskasvatukseen ja 6-vuotiaana esiopetukseen. Kokeilu ei kaventanut lasten välisiä eroja perusopetuksen alussa.
- Kotihoitoon verrattuna kaksivuotinen esiopetus paransi voimakkaasti kokeilun puolivälissä arvioituja lasten taitoja. Perusopetuksen alussa vaikutukset eivät enää erottuneet selvästi. Kotihoidosta esiopetukseen siirtyneiden lasten pieni määrä tekee tuloksista kuitenkin epävarmoja, eikä mahdollisia suuriakaan vaikutuksia voida sulkea pois.

Kaksivuotinen esiopetuskokeilu kokeiluna

- Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että kokeilututkimus tarjosi kattavan kokemuksen ja näkymän koe-kontrolliryhmiin perustuvan satunnaistetun kokeilun hallinnollisesta prosessista, resurssivaateesta sekä tutkimuksellisesta annista.
- Kokeilututkimus on hallinnollisesti vaativa ja resursseja sitova ja koe-kontrolliasetelman muodostamiseen liittyy yhteiskuntatieteissä ja kasvatustieteissä haasteita.
- Tutkimusten tulosten tulkinta rajoittuu aina tutkimusasetelman, tutkimusjoukon edustavuuden sekä tutkimuskysymysten reunaehtoihin, niiden luotettavuuteen vastata tutkimuskysymyksiin sekä muiden välillisesti vaikuttavien tekijöiden huomioimiseen ja poissulkuun. Kokeilun seurantaa tuleekin tarkastella tutkimustulosten päähavaintojen valossa ja sen toteuttamiskelpoisuutta sekä hallinnollisesti että valtiontalouden kehityksen näkökulmasta.

Kaksivuotinen esiopetuskokeilu, johtopäätöksiä

- Koska nykyinen järjestelmä (varhaiskasvatusta 5-vuotiaana ja esiopetusta 6-vuotiaana) on yhtä vaikuttavaa kuin osallistuminen kaksivuotiseen esiopetukseen, esiopetusta ei ole tarkoituksenmukaista laajentaa
- Kokeilun tulokset kuitenkin viittaavat siihen, että viisivuotiaana varhaiskasvatukseen osallistuminen olisi hyödyllistä, jolloin osallistumisasteen nostaminen on edelleen tavoiteltavaa
    - Suomi on sitoutunut EU:n strategiseen tavoitteeseen nostaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta 3–6 -vuotiaiden lasten osalta 96 prosenttiin.